

451241

ORSZÁG VILÁG

GELLER ÖDÖN

társadalmi, művészeti és irodalmi

országos riportlapja

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1939. VIII. 1. XXVIII. évf. 15. sz.

(Bejegyezve: Trib. Arad, Secția III-a
Con. Dos. Nr. Pres. 8./1938/2.)

SCHUTZ
POSZTÓ
NAGYÁRUHÁZA

AZ

ORSZÁG-VILÁG

a legkitünőbb és legtökéletesebb tudósítói szolgálattal rendelkezik. A bel- és külföldi eseményeket, eredeti cikkek keretében, a legmegbízhatóbban tárja az olvasó elé.

Az ORSZÁG-VILÁG

kéthetenként összefoglaló képet ad olyan aktualításokról — könnyen és tárgyilagosan — amelyekkel a napilapok nem foglalkoznak.

Az ORSZÁG-VILÁG

az igazi demokráciáért küzd és minden sorában a reakció ellen harcol, a népek békéjéért, megértéséért és belső nyugalomért.

Az ORSZÁG-VILÁG

a legjobb ujságírógárdát csoportosítja maga köré. Munkatársai között Ardeal jeles foglalkozó helyet foglalnak nyugati szellemet jelentenek a sajtó életében.

Az ORSZÁG-VILÁG

művészeti rovatai a modern ember széles látóköréhez simulnak és minden tekintetben felvilágosodottságot jelentenek.

Az ORSZÁG-VILÁG

társadalmi akcióiban és közleményeiben felkarolja a kisemberek ügyét, istápolja az elhagyatottakat, a nyilvánosság elé viszi a becsületes, dolgozó emberekkel történt igazságtalanságokat és gondoskodik azok orvoslásáról.

Az ORSZÁG-VILÁG

közgazdasági cikkeiben a kereskedő és iparosvilág érdekeit képviseli és tántoríthatatlanul küzd sérelmeik és a korrupció ellen.

Az ORSZÁG-VILÁG

kéthetenként, kiváló írók tollából, humoreszkeket és hangulatos, rövid irodalmi közleményeket tartalmaz, melyek méltán illeszkednek a nivós, másirányú közlemények keretébe.

Lapunk példányszámonként nem kapható. Előfizethető: Arad, Bulv. Regele Ferdinand 19.

Senkiséem kivétel...

Életünk egyik legnagyobb értéke a barátság. Ha az embernek jó barátai vannak, nincs elveszve még a legnagyobb viszontagságok közt sem, mert mindig akad egy kéz, amely kinyul feléje, mielőtt elmerülne.

Ahhoz, hogy önfeláldozó jó barátokat szerezzünk magunknak, a kezdeményező lépést nekünk kell megtennünk, mert nehéz elképzelni olyan egyoldalú barátságot, amelyben mindent csak a másiktól várunk. Tehát én nekem kell mindent megtennem embertársamért, minden lehető módon segítségére lennem, ha azt akarom, hogy valamikor rajtam is segítsenek.

Sokan vannak, akik azt mondják, hogy csalódtak barátaikban. Talán azért van ez, mert túl sokat vártak ellenértékül a barátságért, de az is lehet, hogy rosszul választották meg barátaikat. Legokosabb, ha az ember nem számít ellenszolgáltatásra, mikor valakin segít, mert az is lehetséges, hogy nem tőle, hanem egy harmadik embertől kapja vissza azt, amit egy másiknak adott. Valahogy úgy van ez, mint ahogy a szülők állanak gyermekeikkel szemben. A gyermek is, ha felnőtté válik, nem a saját szüleinek adja vissza, amit kapott tőlük, hanem tovább adja a saját gyermekeinek. Olyan ez, mint egy végtelen hosszú lánc, amelynek szemei egymásba kapcsolódnak és mint a villamos áram fut végig rajtuk érzéseink és tetteink kisugárzása. A jó cselekedett nem vész el még akkor sem, ha nem látjuk közvetlen hasznát, de amiként minden energia fennmarad, úgy hatnak viszsza ránk jótetteink, talán egészen más oldalról, mint ahonnan várjuk.

A mostani nehéz időkben különösen rá vagyunk utalva egymásra emberek. Ezek az idők megmutatják, hogy még a legerősebb ember is milyen gyöngé és esendő egymagában, hogy csak kölcsönös segítséssel és összefogással tudjuk felszínen tartani magunkat. Ma már nem egyének állanak szemben egymással, hanem nagy közösségek, tehát teljesen reménytelen, hogy egy fölvehesse a küzdelmet a sokkal.

Vannak emberek, akik nagyon biznak a maguk erejében és éppen ezért kivonják magukat a kölcsönös segítség munkájából, mert el sem tudják képzelni, hogy egykor még ők is olyan helyzetbe kerülhetnek, mint azok, akik segítségért fordulnak hozzájuk. Sajnos, azért van ez, mert az emberek általában csak a saját kárukon tanulnak és míg csak mások szenvednek, azt hiszik, ők kivételek. Ha nem így lenne, sok megpróbáltatástól mentesülnének azok is, akik már segítségre szorulnak és azok is, akiket eddig még megkímélt a sors. Gyűjteni kell tehát a jóbarátokat, mint uzsorás a kincseket, hiszen ma minden érték relatívvá vált és képtelenek vagyunk

megmérni, hogy mi is az igazi vagyon.

Tudjuk jól, hogy ma az emberek újra fölfedezik külföldön élő rokonaikat, barátaikat és rengeteg kérelmező levél fut a világ minden tájára. Az amerikai nagynéni, vagy nagybácsi, aki husz éve nem kapott levelet az óhazából, most egyszerre a legkedvesebb rokonná válik, az elhanyagolt barát a legértékesebbé avanszál, csak küldjön beutazási engedélyt, utiköltséget. Mennyivel szebb lenne, ha az a rokon vagy az a barát akkor is kapott volna levelet, mikor nem volt szükség a segítségére, milyen más érzéssel olvasná most a segítséget kérőt és mennyivel szivesebben intézné el azt, amit kérnek tőle.

Hiába, csak emberek vagyunk és nem kívánhatjuk, hogy az a másik egy mindent elfelejtő és megbocsátó szent legyen ugyanakkor, mikor magunk a legcsekélyebb kötelezettségünknek sem tettünk eleget. Mindenki induljon ki önmagából, nézen alaposan a saját lelkébe és csak annyit várjon mástól, amennyit önmaga is megtett és hajlandó megtenni embertársai érdekében. „Ma nekem, holnap neked!” Mondja a szállóige és ez jóra, rosszra egyaránt vonatkozik.

Le kell tehát szoknunk legcsunyább hibánkról: az önzésről és a másikról: a hiúságról, mert az egyik azt tanácsolja nekünk, hogy mindig csak a magunk érdekét szolgáljuk, a másik pedig azt hazudja, hogy többek és különbek vagyunk másoknál. Hogy ki a nagyobb és ki az erősebb, az ugyanis csak akkor dől el, mikor a végső megpróbáltatások szakadnak reánk, mert a békés jólétben sokszor fiktív erők és értékek érvényesülnek az igaziak fölött. Mikor a sors keze nagyon sebesen forog, igen hamar lesznek az elsőkből utolsók, az utolsókból első, mint mostanában is és az emberek mindent visszafizetnek.

Ezért is, de jó szívből is becsüljük meg egymást, szerezzünk barátokat, azt a tanulságos mesét tartván szem előtt, hogy egyszer egy kis egér elrágta a rab oroszlán kötelét, így megszabadította őt fogságából, mert valamikor jó volt hozzá.

**Ne feletse el a dátumot: augustus
16-án jelenik meg a**

MICHEL 1940 katalógus

**Európa és tengerentuli kiadások már elője-
gyezhetők a**

CULTURA könyvkereskedésben

Telefon: 20-66

Telefon: 20-66

Egyszer volt egy ember . . .

Egy aktuális lap Aradváros történetéből

Budapesten, a Veres Pálné utcában szép, nagy, bizánci formákkal épült ház áll, homlokzatán a következő felírás: „Tököli a' tanulóknak“. A homlokzatot diszitó, ódon márványtáblát, amelyre régies metszésű irással vésték fel ezt a mondatot s mellé a cirilbetűs felírást,

aradi ember emlékét őrzi,
ennek az épületnek, amelyet **Tökölianum** néven ismernek,
aradi polgár, névszerint Tököly Popovics Száva volt az alapítója.

Ki volt ez a **Tököli Popovics Száva**, akit a „szerbek jóltevője“ néven ismertek és emlegettek még halála után is hosszú ideig? Ki volt a nemes alapító, aki hatalmas vagyonát közcélokra fordította és aki egy évszázaddal ezelőtt a magyar-szerb barátság, a két szomszédnép együttműködésének, békés baráti együttélésének volt példaadó előharcosa?

Tököli-Popovics Száva Aradon született,

1761 augusztus 17-én és itt, ebben a városban is hunyta le örök álmra szemét 1842 szeptember 21-én. Tanult Budán, Pesten és Bécsben, ahol 1875-ben jogdoktorrá lett és Csanádvármegyében, mint aljegyző közszolgálatba lépett. Bár mindenkor hangsúlyozta rokonszenvét az ittélő többi népek, elsősorban a magyarság iránt, élénk tevékenységet fejtett ki a szerb nemzetiség életében és ezt nemcsak összeegyeztetni tudta állásával, egész magatartásával, de határozottan arra használta fel, hogy

a megértés szellemét hirdette.

Mint nemességi képviselő résztvett az 1790. évi temesvári szerb nemzeti kongresszuson s mint az ellenzék vezére előkelő szerepet vitt. Két év múlva a magyar kancellária titkára **Tököli-Popovics Száva** és amikor 1800-ban nemesi felkelésre kerül a sor,

az aradi szerb nemes az aradi ezred parancsnokaként száll hadba.

További közéleti szerepe is mindvégig az együttélő nemzeti-ségek megértésének szolgálatában állott és ezt szolgálta életének két főműve, két nagy alapítványa: egyik Bécsben létesült a katonai és mérnöki pályára lépő szerb ifjak gyámolítására, a másik pedig Budapesten, a híres Tökölianum.

Százegy esztendeje történt ez az alapítás, pontosan 1838 augusztus 21-én és a Tökölianum háborúk, vérzivatarok, világotrengető események megpróbáltatásait állotta ki homlokzatán az egyszerű felírással és lényegében mintegy megtestesítve azt a nemes emberi gondolatot, amely életre hívta.

Most azonban költözik a Tökölianum,
a százegy év megsem pergett le az intézményről nyomtala-

nul és most, huszonegy évvel a békekötés után magának követeli Jugoszlávia, úgy hogy az intézet költözik Budapest-ről...

Egyelőre jogi vita tárgya a budapesti Tökölianum, mert magyar részről vitatják, hogy a jugoszláv részről hivatkozott trianoni békeszerződés-paragrafus — a 249. cikk — alkalmazható lenne erre az esetre.

Ennek a békeszerződés cikkelynek alapján támasztott igényt Románia a Gojdu-alapítványra és ennek alapján kéri most magának Jugoszlávia a Tökölianumot,

viszont magyar részről azt hangoztatják, hogy amint azt annakidején, 1921-ben Jovanoch Pál, a hagyaték gondnokainak egyike, kinek állásánál fogva módja volt mélyen betekinteni az alapítványok kezelésébe és igazi rendeltetésébe, kijelentette: az alapító az intézményt egyenesen a budapesti egyetem mellé szervezte, hogy az internátusba felveendő magyar- és horvátországi születési görögkeleti szerb ifjak itt neveltessenek a tudományosság szellemében...

Milyen más fából voltak faragva akkoriban az emberek. Milyen más gondolkozásmód szerint itélték meg az életet és munkálkodtak szűkebb s tágabb környezetük felvirágoztatásán. Az aradi Páva-uccában — hová lett már a mult minden páváskodó csillogása —, ahol háza állott,

lakásában maga talpalta cipőjét Tököli-Popovics Száva, de amikor meg kellett építeni az aradi görögkeleti szerb templom tornyát, maga aranyoztatta be a templom keresztjének tizakós köbtartalmu gombját...

És amint egész életében nem zárkozott el, amikor a közösségről volt szó, csaknem teljes vagyonát a közjólét szolgálatába állította ez a szó igaz értelmében is nemesnek bizonyult férfi, akit úgy ismertek Aradon, mint „a szerbek jóltevőjét“. A megbékités és a látszólagosan ellenkező érdekek összegyeztetése sugallta alapítványi intézkedéseit és végrendeletét, nemes szívét tükrözte vissza, hogy élete koronájául hatalmas alapítványait szánta. Mondják, hogy

öreg korára mindent megtagadott magától, csakhogy mi-

**Egy lapca fizessen elő,
de az az egy — já legyen**

nél több jóval lehessen a társadalom és hitsorszosaí iránt.

Két Tököli-alapítvány volt a régi Magyarországon. Az egyik az ugynevezett nagy-alapítvány, amelynek vagyonát a háboru után tíz-tizenötmillió koronára tették. Ennek az alapítványnak egyharmadrészét **Tököli-Popovics Száva** görögkeleti szerb lelkészek nevelésére, egyharmadát görögkeleti szerb bifjak katonai nevelésére, harmadik részét pedig az aradi szerb egyházkerület és papsága javára rendelte. Mivel ennek a nagyobbik alapítványnak vagyonát Karlocán őrizték, a jelentősebb hagyaték-komplexumot már a főhatalomváltozás alkalmával a jugoszláv hatóságok vették át.

Másképp állt a dolog a Tökölianummal, az aradi szerb jóltevő budapesti hagyatékával, aminek vagyona 1877-ben hozzávetőlegesen 300.000 forintot tett ki. Nem iskola volt a Tökölianum, most sem az, hanem a pesti főiskolákon tanuló szerb ajku görögkeleti ifjak táp- és segélyintézete. A bennlakók az alapítványtól szabad lakáson és más mellékjándóságon kívül 30 pengőforintot, később 60 koronát kaptak élelmezésre. Így maradt meg mostanáig Budapesten az intézmény, amelynek ezidőszerint is tíz növendéke van és ennek a tíz szerbajku görögkeleti ifjunak sorsa most egyszerre bizonytalanává vált.

Aki néhai Tököli-Popovics Száva alapítványával foglalkozik, feltétlenül úgy érzi, hogy ez a faji és nemzetiségi gyűlölködést nem ismerő szerb ember más méltatást érdemelne, minthogy csupán egyik alapítványa miatt keletkezett vita kapcsán elevenítik fel emlékét. Bár lennének ma is Tököli-Popovics Szávák, akik két nevükkel a testvériséget, a megértés lehetőségét jelképezik, akik szerb testvéreiknek adnak egyik kezükkel, a másikkal pedig az együttélő népek tudományos Akadémiája számára nyujtanak anyagi támaszt, mint ahogyan az aradi szerbek jóltevője tette. Aki egyébként, hogy a magyar és szerb testvéries egyetértésnek — amit szíven viselt — tényeket is kifejezést adjon a Magyar Tudományos Akadémia számára tett alapítványon kívül Debrecenben a kollégiumi ifjuság kebelében alakítandó dalárda alapítványaként ezer pengőforintot rendelt . . .

Debrecenben, Szabbasz napján — január 14—26-án, ha jól tudjuk — most is minden évben felelevenítik a nemeslelkü aradi alapító emlékét és hisszük, hogy a megértés szellemének diadalát sürgetjük, amikor megkérdezzük: **Miért ennyire elszürkitve, ennyire szűk körben, valódi lényegét az emlékezésnek elhantolva, idézik csak Tököli-Popovics Száva fajgyűlöletet és nemzetiségi acsarkodást meghazudtoló szellemét?**

*Egy lapra fizessen elő,
de az az egy - jó legyen!*

Kegyelmet természeti szépségeinknek !

(Nagyvárad.) Mindenhol az egész világon fokozott gonddal védik azokat a vidékeket, amelyek természeti szépségeik révén alkalmasak arra, hogy testi, lelki üdülést nyújtsanak és ugyanezen szempontoknak alapján a külföldieket is hívogassák és fejlesszék az utóbbi időben divatosá vált nemzetgazdasági jelentőségű idegenforgalmat.

A szépérzékű és a természeti szépségeket féltő közönségnek hosszú idő óta őszinte fájdalmat okozott az a rombolás, amelyet a robbanás és a csákány a Királyhágót övező magaslatokon idézett elő. Hosszu évek óta fejlettek ezeknek a természeti szépségű hegyeknek az oldalán országszerte. Bontották, rombolták itt és ország más, különböző hegyes vidékein a mesés sziklákat, hegyoldalakat tüntek el a csákányok alatt és fehér-sárgán, szürkén meredezett a közönség felé ezeknek a szép hegyeknek megbontott teste. Nem ujkeletű ezeknek a hegyeknek védelmében megindított küzdelem, amely a rombolás ellen felvonult, de

mindezeideig az önző magángazdasági érdek bizonyult erősebbnek.

Semmiféle társadalmi mozgalom vagy hatósági állásfoglalás nem tudta megakadályozni mind a mai napig, hogy a természeti szépségű hegyek sziklás, szeszélyes oldalai ne tűnjenek el a csákány és a bontófejse pusztításai következtében. Erélyesebb megmozdulásra lenne szükség, hogy ezeket a pusztításokat megakadályozzák. Bizottságot kellene kiküldeni, hogy megakadályozz ezt a rombolást, amelynek az ország legfestőbb vidékei esnek áldozatul.

Országos természetvédelmi tanácsot kellene alakítani, amelynek meglegyen a hatalma, hogy erélyes kormányintézkedés kieszközlésével azonnal megakadályozza a hegyek további bontását.

A Királyhágó és környéke, egyben pedig az ország valamennyi természeti szépségű vidéke méltó minden védelemre, a legkevesebb tehát, amit meg kell tennünk ennek a vidéknek az érdekében, hogy legalább azt a természeti szépséget védelmezzük meg, amit Isten a természet útján adott.

Elküldi a népszerű nyelv nélkül

olyan a gyáros, vállalkozó, kereskedő, iparos reklám nélkül. Új vevőket ma már csak szabadtéri reklám által szerezhet, mert bármilyen jó árut tart vagy készít,

nem tudja értékesíteni, ha nem propagálja. Az
ORSZÁG-VILÁG „AGGE” REKLAMOSZTÁLYA

elősegíti igyekezetét és készséggel bocsátja rendelkezésére tapasztalatait. Tegyen kísérletet!

Bulv. Regele Ferdinand 19.

Telefon 15—25.

Nem lehet elhallgatni . . .

Mindenkiben, aki egy városhoz szorosabb kapcsolatokkal nött hozzá, él bizonyos lokálpatriotizmus. Önzésből és a hely iránti szeretetből, ahol él, dolgozik, szórakozik, azt szeretné minden lokálpátrióta, hogy fejlődést lásson maga körül, hogy lássa, mint halad a közösség, amelynek tagja maga is. Nincs Aradon olyan, ehhez a városhoz nött polgár, aki ne venné örömmel tudomásul a városvezetőségek városfejlesztési terveit, aki ne gondolkodnék sétái során arról, hogy mi mindent lehetne szépészeti és célszerűségi szempontok alapján megvalósítani. És senki sem kifogásolja azt, hogy a jelenlegi városvezetőség milliókat áldoz ezekre a célokra, hogy építkezéseket tervez és hogy az utak karbantartására, a város utburkolatának kiterjesztésére komoly összegeket irányoztak elő. Mint ahogyan ez ellen sem emeltek kifogást, éppen a közérdek és a városfejlődés szempontjai alapján, hogy a városvezetőség az utburkolási és karbantartási költségek bizonyos részét a közönségre, illetve a háztulajdonosokra hári-totta át, hiszen mindenki tisztában van azzal, hogy igenis

aradi érdeket szolgálnak, amikor a városvezetőség segítségére sietnek,

ebben a viszonylatban is. Háztulajdonosok és vállalatok egyaránt vonakodás nélkül vállalják a maguk terheit, a nagyvállalatok részéről pedig szinte a kötelező részesedésen túlhaladó jószándék nyilvánul meg. Hogy egyetlen példát említsünk, az aradi Textilgyárra hivatkozunk, amelynek kiterjedt gyártelepén — eltekintve a hatalmas telepi és művi építkezésektől — vaióságos város nött ki a földből.

Itt, ekörül az országos viszonylatban első helyen álló hatalmas ipartelep körül, textilváros bujt elő a kukoricaföldekből úgy, hogy azok, akik hosszabb ideje nem laktak ebben a városban, nem ismernék meg a környéket, meglepve állapítanak meg, hogy a kukoricaszárak helyett csinos házak, szinte új városrész keretei keletkeztek. Így is van ez rendjén, a nagy gyárvállalat vezetői bizonyosságot tettek arról, hogy nem csak a Textilgyárat fejlesztették országos méretűvé, de az egész ügyvitelt kiemelték a kisvárosiasság, a szüklátóköri kicsinyesség keretéből.

Amikor pedig mindezt megállapítjuk, csodálkozással kell tudomásul vennünk azt is, hogy ugyanekkor vannak vállalatok, amelyek nem látszanak tudomásul venni a körülöttük történő fejlődést,

kikapcsolódnak a környezetből, amelyben élnek és hátat fordítanak mindennek, ami nem szigoruan vállalati érdekek,

ami nem függ össze közvetlenül az iparvállalat belső életével. Itt van például az **Astra-gyár**, az ország egyik legkomolyabb nehézipari üzeme, ez az államilag támogatott, közmegrendeléssel ellátott hatalmas gyárvállalat:

nemcsak a telepen nem történik semmiféle, a műszaki célokat meghaladó építkezés, vagy korszerűsítés, de még az ipartelep környékét is annyira elhanyagolják, hogy ez már szinte aradi közüggyé válik.

Hol van az Astra tisztviselő és munkástelepe? Hol nőnek a földből a szép, csinos házak ekörül a hatalmas ipartelep körül? Pedig itt már a háboru előtt is a leghaladottabb szaképítkezés szerint készült épületek sora állott a fejlődő nehézipar rendelkezésére, hely és mód is bőven adódott volna, ha történetesen valaki komolyan gondol a nemes és különben is kifizetendő célra, hogy Astra-város épüljön a gyár mögött. Magánvállalkozás teremtette meg a vagongyár mögötti területeken azt a tisztviselőtelepet, amire pedig az Astra valóban büszke lehetett volna.

Mindez azonban magánügy és csupán említésreméltó érdekesség. Ami ezt a határt meghaladja, az a mód, ahogyan a vállalat környékének gondozását valósággal elhanyagolják. Még az iparvállalat előtti uttestet sem tartják kellőképpen karban, mintha nem is lenne senki az egész gyárvezetőségben, akinek ezzel törődnie kellene. Aki arra jár, esős időben sárba ragadva, nyáridőben portól fuldokolva tapasztalhatja, hogy az Astrát csak akkor érdekli közügy, amikor saját megrendeléseiről van szó, azontul annál kisebb az érdeklődés...

Pedig milyen rendjén való, milyen helyes lenne, már csak a város egészségügyi és fejlesztési szempontjaiból is, ha az Astra nemes versenyre kelne a többi, saját üzeménél nem jövedelmezőbb aradi iparvállalatokkal...

— **BÉLYEGGYÜJTÉS.** Általános, a szokott érdeklődést meghaladó várakozással tekintenek bélyeggyűjtő körökben az ideai Michel-katalógus megjelenése elé. Ezek a bélyegárjegyzékek valóságos történelemkönyvek, megörökítik a nagy politikai és társadalmi események hullámszását és éppen ezért érdekes olvasmány azoknak, akik értik az árjegyzék rovatát, képeit, rövidítéseit és különböző felírásait. Idén a változások és az új bélyegek egész sora jelezte, hogy milyen viharos idők multak el felettünk és minderről hűségesen beszámol az ideai Michel-katalógus. De ezen az érdekességén túl egyéb jelentősége is van a Michel-katalógusnak. A kis helyen elhelyezhető és a világ minden részében értéket jelentő bélyeg a mai zavaros időkben jólbevált értékmentő eszköz és mint ilyen természetesen üzérkedés tárgya is. Azok azonban, akik nem spekulációs szándékkal hódolnak ennek a nemes szenvedélynek, nem igazodhatnak a zugbörzék és üzerek árfolyamai után, tehát inkább, mint valaha, szükségük van a megbízható, csupán bélyeggyűjtői szempontokat és való értékeket tartalmazó katalógusra. A Michel ideai kiadványa augusztusban kerül forgalomba és minden komoly bélyeggyűjtő örömmel fogadja régi barátját, a legmegbízhatóbb bélyegárjegyzéket.

Minden kommentár nélkül:

A PESTI UJSÁG írja:

Levél egy „dzsentri“-barátomhoz!

Kedves Barátom!

Köszönöm őszinte soraidat. Ha egy kicsit későn is, de örömmel válaszolok rájuk. Azt panaszlod, hogy

„majd minden egyes cikkemben a dzsentri ellen kelek ki és a kormányzópartot azért tartom munkaképtelennek, mert sok benne a dzsentri“.

Hát ez nem egészen így van, kedves Barátom. Igaz ugyan, hogy a kormánypártot munkaképtelennek tartottam, de ennek okát nem a száznyolcvan MÉP-képviselő személyi és társadalmi adottságaiban, hanem

kizárólag a politikai rendszer csődjében látom.

Ami pedig dzsentriellenes „kikeléseimet“ illeti, nem hiszem, hogy eddigi cikkeim között akárcsak kettőre is akadnál, amelyekben a dzsentrit „bántalmazom“. S azt sem úgy teszem, hogy Te azt — különben érthető érzékenységgel — felrovd nekem. Nem bántom, csak — bevallom — **nem szeretem a dzsentrit.** Mégis: igyekszem tárgyilagosságra szorítani tollamat, ha foglalkozom vele. Így például elismerem, hogy valójában „jó magyar“ és azt sem vonom kétségbe, hogy az „ősi földhöz“ több joga van a haynauk, vagy spitzerek ivadéknál.

Ezzel azonban nincs lezárva a dzsentri problémája Magyarországon. Egyáltalán:

nem lehet érzelmi és tradicionális jogcimen amnesztiát kérni egy beolvasásra ítélt kaszt számára.

Nem áll meg tehát az a szentimentális mentséged sem, amely a dzsentri „történelmi érdemeire“ vonatkozik.

Megfeledekzel ugyanis, hogy ezekben a „történelmi időkben“ a magyarság nagyobb része jobbágysorban élő, jogtalan tömeg volt, amelynek nem is lehettek más vezetői a földesurainál.

Ma már mégis más a helyzet. És itt kell — igenis kell! — megtalálni a dzsentri történelmi felelősségét. Mert

ez a dzsentri, ahelyett, hogy nevelte volna a szabadabb lett népet

— tisztelet a kivételnek! —,

ahelyett, hogy fokozatosan belevonta volna a nemzetvezetés felelősségébe és a politika utvesztőjét otthonos munkaterületté tette volna a „tisztelet pahaszt“ számára, — a dzsentri görcsösen ragaszkodott idejétmúlt pozícióihoz és igyekezett minél távolabb tartani attól a népi utánpótlást. Ez, kedves Barátom, elvitathatatlan nagy bűne a magyar dzsentrinek.

És azt se feledd, hogy ez a dzsentri mindent elkövetett, hogy megutáltassa magát a nép millióival. Az ő familiájából került ki a főszolgabíró, aki csak foghegyről volt

a mindenkori kaszinók nyegle uracsa, az ő urambátyja: a zerge-tollas, négylovashintós földbirtokos, aki hejje-hujjázva, tükröt bedobálva, nagybögőbe belerugva szórtta ki az ablakon „ősi“ földjét.

Később ez a dzscentri — birtokai folytán — megszállta a közhivatalokat. Belevitte a magyar nép igazgatásába az **uram-bátyám** kényelmes szellemét. És mert rendszerint rokon, vagy jóbarát fia volt, mindent tehetett, olyat is, ami visszafogta ennek az országnak új, modernebb és nyugatibb élet utáni vágyakozásait. Az örök maradandóság szelleme-ként élt és „dolgozott“ itt közöttünk. Mikor újat, jobbat akartunk, ő méltatlankodva csapott sujtásos dolmányára és mellét döngetve követelte az ősi magyar tradíciók fenntartását. Mikor a magyar nép millióit több joghoz, több élethez akartuk juttatni, ő volt az, aki sötétbeugrásnak nevezte a titkos választójogot, aki visszakiskorusította a népet, aki nem tudott elszakadni a feudális romoktól, aki mindig, minden cselekedetében visszahuzott, elnémított, elaltatott.

Most, most ismét ő az, aki a földreform ellen küzd. Ősi magyar földet emleget és ennek a kétségtelenül bűvös hatású frázisnak az oltalmában

igyekszik megmenteni maradék birtokait és velük együtt mind azt a közjogi pozíciót és előnyt, amit ma még élvezhet.

Nincs nálam senki, aki tárgyilagossabban nézné a magyar társadalom érdemeit és bűneit. Tudom, mivel tartozunk egyes „osztályoknak“ és tudom, hogy mit kérhetünk számon tőlük. De nem ezen van a hangsúly. A dzscentri ma már nem is „társadalmi“, hanem „társasági osztály“ csupán. Kaszinóinak hűs előkelőségében, önkéntes számkivetésbe vonultan

a ma dzscentrije csupán kosztümös szereplő az új világ színpadán.

Talán érdekes, feltétlenül mulatságos, de nem jelent semmit. Már csak azért sem jelenthet semmit, mert a mai „dzscentri“ legnagyobb része nem is dzscentri, hanem ennek a valamikor súlyos feladatokkal megajándékozott rétegnek silány utána-zója.

Aldzscentrik szaladgálnak ma már zerge-tollakkal, vas-tagbajuszosan, furcsán szabott egyenruháikban.

Ma már igazán nem veszélyes a dzscentri. Ezért nem is bántjuk, nem is támadjuk, legfeljebb megmosolyogjuk őket.

És azért nagyon szeretném, ha sürgősen rájönnél, kedves barátom, hogy — **nem is vagy dzscentri**. Ne a származást tekintsd a dzscentriség mértékének. Hanem azt a képzetet, amit a könnyelmű urambátyámos világ dzscentrije az ország népében kialakított. Te, származásodra nézve dzscentri vagy, de felfogásod komolyságával, munkád felelős teljesítésével és egész beilleszkedéseddel az új élet rendjébe — egy vagy a magyar milliók közül. Nem vagy kivétel semmilyen vonatkozásban sem. Magyar vagy! **Csak magyar**. Nem vagy

előjogos, megbántott, viaszszoritott dzsentri. Ugy harcolsz céljaidért, életedért, családodért, mint a többi magyar miliók: keservesen, nem megterhelten.

Ne véd a dzsentrit, aki nincs, és ha van: nem szabad lennie!

Mi, akik innen, a sokszor megcsufolt szélsőjobbról nézük a magyar életet, kívánjuk és követeljük, hogy **szakítson a mult felesleges marionett-figuráival. Legyen ez az új magyar élet igazán magyar, de igazán korszerű!**

Mi testvéri egyenlőségben akarunk dolgozni minden becsületos, élő magyarral. Ne hivatkozzék senki ősei földjeire, mert az ősi föld: a magyar nép földje. Az övé volt, soha másé, csak az övé. Nem király és császári donációkban gyökerezik az ősiség, hanem az emberi jogban, az örök művelés fájdalmas megváltásában, a föld és az ember egytestté vált csodájában, amit csak ennek a földnek és ennek a népnek ismeretében érthet meg az ember.

Lehet, hogy ezért harcolván, néha keményebbek vagyunk a dzsentrivel is, mint Te szeretnéd. Sőt: lehet, hogy néha igazságtalanok is vagyunk. Mindez lehetséges. Hiszen emberek vagyunk, gyarló emberek. Am: van egy mentségünk. Mindezt a mi drága népünkért tesszük.

Azt hiszem: olyan mentség ez, amiért még egy tiszta dzsentri esküdt-bíróság is felmentene bennünket. Ezért: várom a Te felmentő ítéletedet is. **A dzsentrit pedig hagyjuk pihenni ott, ahová való: Csáthó Kálmán serdülő leánykák számára irt „Fekér“ regényeiben.**

**Győzünk!
Nyilaskeresztes.**

A genfi nemzetközi hegedüverseny eredménye : nem prótekhatalianok többé a mesterhegedük !

A mult héten tartották Genfben az idej nemzetközi hegedüversenyt, amelyen negyvennyolc művész szerepelt. A nemes küzdelem döntőjében öt nemzet képviselője jutott be: egy olasz, francia, lengyel, svájci és egy magyar. A nemzetközi versenyt végül is a magyar **Albert Ferenc** nyerte meg, a magyar **Tóth János** hegedükészítő mester hangszerével.

Ez a győzelem annál is jelentősebb, mert ebben a küzdelemben huszonnyolc állam művésze állt ki a dobogóar a negyvennégy tagu zsüri elé s közülük nem egy világhírű stradiváriust szólaltatott meg az álla alatt.

A magyar **Albert** viszont magyar készítésű hegedüvel lett első a nemzetközi társaságban s ez a siker végképp megdönti azt a feltevést, hogy nagy versenyt stradivárius nélkül nem lehet megnyerni.

Az **Ország-Világ** munkatársa ez alkalomból felkereste **Tóth Jánost**, a sikerrel szerepelt mesterhegedü készítőjét:

— A stradivárius a legutóbbi időkig is, mint az egyetlen mesterhegedű szerepelt a köztudatban. Meg kell végre mondani — mondotta **Tóth János** —, hogy a stradiváriusnak nem volt semmi titka! Több, mint négy évtizede foglalkozom ezzel a kérdéssel, számos előadást és mesterhegedű-versenyt rendeztem, amelyek mind azt bizonyítják: **évszázados tévhit él a világ művészei között.** Nem azt akarom mondani, hogy Stradivarius nem volt művésze a hegedűkészítésnek, csupán meg szeretném magyarázni, hogy miért jutottunk már tovább.

— Először is szögezzük le: **nem igaz az, mintha a cremonai mesterhegedű pótolhatatlan lenne.** A természet minden élőlénynek és tárgynak megszabta az idejét. A százszázötvenéves hegedű hangja már fátyolozott. Nincs olyan stradivárius, amelynek hangskálája egészséges, egyenletes lenne. A hegedűhang ikertestvére az emberi hang. Husz és negyven év között a legtökéletesebb, aztán fokozatosan fakulni kezd. Ez a sorsa a hegedű hangjának is.

— A „titok“ meséje különben Tarizo, egy olasz ácsmester agyában született meg, azért, hogy a régi hegedűk árát minél magasabbra verje fel. Ami pedig azt a felfogást illeti, hogy a hang a hegedű korától, a kijátszástól, a formától, a lakktól, a különleges faanyagtól függne, ugyancsak nevelés-gesnek tartom. Mert ha így lenne, idővel minden jelentéktelen hegedűt „**ki lehetne játszani**“ — folytatta **Tóth** mester. — De gondoljunk azokra az olasz hegedűkre, amelyek új korokban is gyengék voltak s ma még sokkal rosszabbak. Világos tehát, hogy a hegedű hangjának értéke az alkotó mester tehetségétől függ és Stradivarius titka: **a művészet,** ahogy a hegedűt felépítette és nem az anyag, amely épügy tönkremegy, mint minden más a természetben.

— Az emberek megfélelkeznek arról, hogy a mesterhegedűkön és így a stradivárison olyan nagy művészek hangversenyeztek, akik zsenialitásukkal, erőteljes tónusokkal gyengébb hangszerből is szép hangokat tudnak kicsalni, míg a legremekebb hegedűbe is beléfojtja a hangot a tehetségtelen, jelentéktelen művész.

— Csak a hegedűkészítő hozzáértése és művészi tehetsége tehet különbséget az új hegedűk között és határozottan állítom, hogy nem az anyag határoz, amely romló és mulandó... Bizonyítja ezt a legutóbbi két nemzetközi verseny is, amikor új és ami nem utolsó jelentőségű: magyar mesterhegedű nyerte el az első díjat és így nyugodtan mondhatjuk: többek között a hegedűkészítésben is elsőek vagyunk a világon!

— Ön játszik, kedves mester? — tesszük fel bucsuzóul a kérdést.

— Nekem kell kipróbálni az új hegedűt, mert különben úgy festene a dolog, mintha a szakács nem kóstolná meg saját főztjét.

és elmondja véleményét az erdélyi színészet problémájáról

Néhány hete ismét „állandó” szintársulat működik Aradon. Egy hónapig. Azután, körülbelül akkor, amikor tulajdonképpen az őszi sziniidény szervezésének kellene kezdődnie, Arad ismét szintársulat nélkül marad.

Baj van a színház körül, sajnos akkor is, amikor egyhónapos „állandó” társulat érkezik Aradra, de akkor is, amikor egyáltalában nincs színház ebben a valamikor virágzó színpadi kulturájú városban. Baj van és ezt végre ismét el kell mondanunk, nem lehetünk tekintettel érzékenységre, bár igazán nem akarunk senkit sem megbántani. De végeredményében legyünk tisztában azzal, hogy mindaz, ami ezen a nyáron, vagy akár évek óta történik itt, de aradi vonatkozásban tul egész Erdélyben is, nem megoldás és semmi egyébre nem alkalmas, mint a színjátszás végleges és alapos lejárására.

Mihályi Károly színigazgató és együttese kétségtelenül igyekvő, törekvő szintársulat. Lelkesedéssel és meg nem torpanó munkakészséggel, a választott hivatás iránti kitartással vállalják ezek a színészek a bizony nem rózsás kilátásokat és a gyakran sötét kilátástalanságot. Azt a hivatást, amelynek betöltésére vállalkoztak, teljesítik is:

vidéki viszonylatban, kisvárosi igényeknek megfelelően, elfogadható előadásokkal szolgálnak ki a közönséget.

Am lebecsülés nélkül mondhatjuk, hogy minden jószándékuk mellett sem azt nyújtják, amit Aradnak igényelnie kell, amire Arad multja feljogosít. Itt,

ebben a városban olyan művészek szórakoztatták a közönséget, akik fővárosi viszonylatban is elsőrendűt nyújtottak, akik nagyvárosok színpadára távoztak Aradról és ott is kijutott nekik bőségesen a tapsból, ahol igazán csak a kiváló művészi munkát értékeli. Arad, valamikor, nem is olyan régen a legkomolyabb színjátszási terület volt és ha a közönség érdeklődése az utóbbi időben lanyhult is, ez nem jelenti azt, hogy nem lehetne visszaidézni a multat. Ellenkezőleg. Azt bizonyítja, hogy közönségünk kényes és igényes, hogy megcsömörlött a színházkörűli szomorú kutyakomédiáktól és visszavonult onnan, ahol fokozott igényeit nem tudják kielégíteni.

Különben is, nem helyi jelenség ez.

Erdélyszerte válsággal küzd a magyar színjátszás

és ma már ott tartunk, hogy egyetlen nagynak mondható, teljes felkészültségű társulatunk sem képes egyetlen városban megélni, hanem vándortársulattá alakult, ha bizonyos előke-lő keretek betartásával is. Mert elképzelhető, hogy a kolozsvári Thália, Erdély fémmjelzett színészegyüttese városról-

városra járna, ha Kolozsvár egyedül képes lenne eltartására? Tessék hát végre az arra illetékeseknek felfigyelniök erre a válságra. Ne csak bölcs szavakkal, nem csak szomorú lamentálással ejtsenek szót a színjátszás nehézségeiről és zavarairól, hanem tetteket kérünk. E sorok írója nyolc esztendővel ezelőtt megmozdulást sürgetett és már annak idején rámutatott a legnagyobb és akkor még csak előbukkanó veszedelemre, a színészutánpótlás hiányára. Néhai Barabás Bélát szólaltatta meg annak idején erről a kérdéstről és Barabás Béla kijelentette:

az ittelő magyarság vezetőinek elsőrendű kötelessége lenne megfelelő és jólképzett színésznemzedék neveléséről gondoskodni.

Kulturfeladat volt ez már akkor is, megoldatlanul maradt nyolc éven keresztül és ma már legsúlyosabb betegsége színjátszásunknak.

Amint pedig nem történt semmi ezen a téren, ugyanugy nem történt semmi a színjátszás egyéb, égetően fontos kérdéseinek rendezésére sem. Sorsára hagyták a magyar színjátszást, szabad verseny tárgya, szabad vadászterület volt a színigazgatás és a szabad verseny itt ugy érvényesült, hogy színvonalcsökkentésben, erkölcsi követelmények mellőzésében egymásra licitáltak azok, akik botrányos versenygéssé marakodtak az évről-évre soványabbá váló koncon. A színigazgatói címen és jellegen ...

Ideje annak, hogy az ittelő magyarság vezetői végre komolyan és az ügyet megillető alapossggal kezükbe vegyék a színjátszás kérdését és

megszervezzék ennek a veszendőbe menő közkincsnek a megmentését.

De, amikor erről szó esik, mindenkinek, aki nem egyéni érdekek alapján ítéli meg a helyzetet, meg kell látnia: a központosítás, az egyetlen társulattá való zsugorítás nem lehet cél, nem lehet eszköz, nem lehet a nagy problémák megoldása.

Minden tiszteletünk azoké a vidéki társulatoké, amelyek az ügy iránti szeretettől áthatva, valóban vállalják a színészsorsot. Emlékeztetnek ezek a társulatok azokra a színészekre, akik a színjátszás hőskorában faluról-falura járva, csürökben és ha kellett istállókban játszottak, de ragaszkodtak ahhoz, hogy a színjátszás tüzének nem szabad kialudnia. Vidéken, a maguk környezetében, magukra hagyva és bizony inkább vergődve, mint boldogulva, kitartóan állnak azon az örhe-lyen, amit saját maguk számára jelöltek ki. Hanem azért mégsem megoldás ez a már elért színészi teljesítményektől, színjátszási színvonaltól való visszavonulás. Nem lehet elfogadható álláspont, sem a vidéki társulatok tengődésének továbbszemlélése, sem pedig a minden más színházi vállalkozást megölő központosítás.

Marcus Stefan színészeti főfelügyelő személyében olyan férfi került az ügyek élére, akihez meg lehetne találni az

utat a jobb megoldás felé. Ha az érdekelt részről szervező erély, kezdeményezési kedv, általában az ügy iránti komoly érdeklődés nyilvánulna meg, úgy érezzük

valóban itt lenne az alkalom és az utolsó lehetőség az erdélyi színjátszás megmentésére.

Első feladat a meglévő értékek megmentése, az őrhelyükön álló erők megszervezése lenne, amivel párhuzamosan kell megtörténie az utánpótlás megteremtésének. Az egész ország kulturális érdekeiről van itt szó, amit feltétlenül megértenének azok a hatóságok, amelyeknek együttműködéséről nem lehet lemondani és amelyeknek támogatását is ki kellene vinnünk.

A színjátszás, akármilyen nyelven is történjék az, ha igaz művészet jegyében áll, a közművelődés kisajátíthatatlan kincse, mindenki vagyona, az egész ország büszkesége.

Marcus Stefan pedig tisztában van ezzel és ha valóban illetékesek veszik kézbe a rendezést, nemcsak meghallgatja majd a javaslatokat, de a megvalósításnál is ott lesz.

Addig pedig, amíg az utánpótlás nagy problémája rendeződik, tegyék lehetővé a külföldi erők bevonását és nem kétséges, amint ez a múltban is megtörtént, nem marad el sem a felsőbb fórumok, sem a helyhatóságok legmesszebbmenő, jóindulatu támogatása.

Nem tömeginvázióra gondolunk, nem arra, hogy az ittlévő színészek kenyerét vegyék el, hanem a hiányok feltétlen szükséges pótlására. Aki szereti a színházat, az megérti, hogy Erdélyben a mutatkozó hiányosságok képezik a közönség elfordulásának egyik legfőbb okát, tehát ezt megszüntetni elsődleges feladat. És aki ezt felismeri, az azzal is tisztában van, hogy ha néhány jó erő külföldről való beutazását engedélyezik,

ezek a művészek nem ellenségként jönnek az országba, hanem kultúrnyereséget eredményező munkájukat hozzák,

hogy átvészeltető legyen az az idő, amikor ismét erdélyi erők utánpótlása biztosítja majd itt a színjátszásnak azt a színvonalát, amelytől olyan sajnálatosan eltértünk és amit feltétlenül megkövetel az igényes aradi és általában erdélyi városi közönség...

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanok

GOLDSTEIN LAJOS

mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújt kosztüm és kabátujdonságokban, selyem és mosóáruban.

Str. Bratislava 2.

„Büszke lennék”, mondta a város első polgára

Az ország különböző hatósági vezetőinek megfogalmazásában felhívás jelent meg a sajtóban, felhívás a hadfelszerelési alaphoz való hozzájárulásra. A hatósági vezetők a lakosság hazafias érzelmeihez fordulva szólították fel a közönséget, hogy

mindenki járuljon hozzá a hadfelszereléshez és megemlítették, hogy pénzen kívül rézöntvények, ócskavas és vörösréz is felajánlható a felszerelési alap javára.

Ezzel a felhívással kapcsolatosan Vlad Alexandru tábornok, Aradváros főpolgármestere elmondotta az Ország-Világ munkatársának, hogy

büszke lenne, ha Arad polgársága megértené, mit jelent az ország biztonsága, minden állampolgár jóléte szempontjából a hadfelszerelési alapra történő adakozásról szóló felhívás.

A város vezetője, a sokszorosan kitüntetett katonatiszt meggyőződéssel hiszi, hogy a város lakossága e tekintetben is eleget tesz majd a várakozásnak.

Azonban ezzel kapcsolatosan olyasmit is említett Vlad Alexandru tábornok, ami bizonyíték arra, hogy a főpolgármester **mindenkor és minden vonatkozásban az, akinek bemutatkozásakor említette magát: gondoskodó első polgára a városnak, aki gondját viseli a rábizott közönségnek.** Elmondotta ugyanis a tábornok-főpolgármester azt is, hogy kifejezett óhaja:

ne csak azok viseljék az ezzel járó megterhelést, akik mindenütt és mindenkor ott vannak, amikor a közterhek viseléséről, közérdekű hozzájárulásról, vagy más hasonló ténykedésről van szó. Aradváros kereskedői és iparosai elsősorban, de általában mindazon polgárai, akik felkereshető, nyilvántartott és könnyen megközelíthető helyen folytatott foglalkozást üznek, mindenkor kiveszik a részüket a közterhekből, bármilyen nevet, vagy megjelölést is viseljenek ezek a közterhek. Eppen ezért a polgármesternek az a véleménye: itt az ideje, hogy mások is bekapcsolódjanak az ilyen kezdeményezésekbe és bebizonyítsák, hogy igenis áldozatkészek. Vegyék ki a részüket a terhek viseléséből azok a jómódu, vagyonos, gyakran tekintélyes vagyonnal rendelkező polgárok, is akik visszahuzódnak, távortartják magukat a közélet minden ilyen jellegű kötelezettségétől.

Vannak még a nyílt üzlethelyiséggel és hasonló módon a „piacon lévő” műhellyel, vagy irodával rendelkező polgárokon kívül mások is, akikre ezuttal igenis határozottan számít a városvezetőség . . .

Solymosán Magda halálára

Akik itthon maradtak a temetésről, azoknak a színészeknek a nevében írta Solymossi Olivér az alábbi szép, szívhezszóló búcsuztatót

Akik nem tudtunk utolsó utadon elkisérni: kollégák, barátaid, összes ismerőscid, mind, mind lélekben azért ott voltunk. Imánkba foglaltuk nevedet és utolsó Isten-veled-del búcsuztunk Tőled, kedves kollégánk, Solymosán Magda.

Mert búcsupercek ezek, melyek kinoznak most bennünket. Belénk nyilamlik a fájdalom és alig tudunk elég erősek lenni ahhoz, hogy őszintén bevalljuk gyengeségünket. Mi, a hátrahagyottak, akik majd holnap, vagy azután következünk, mindnyájan kérdőjelként állunk meg előtted és minden elszórt és elveszítettnek hitt jószágunkat, most egyetlen csomóban érezzük, fájdalmasan a szívünk tájékán, amikor a legutolsó mondatnál elcsuklik szavunk.

Az élet e nagy fordulópontján, amikor a mulandóság napja az örökkévalóságba tűz, amikor az utak végtelen kereszteződésén túl elénkbe tárul az egyetlen ut, melyen megtisztulva, test-ruhánkat levetve léphetünk csak, itt maradtaknak ilyenkor kellene a legerősebbeknek lenni és megérteni a feltárt nagy értelmet: meg kell halni, le kell vetni régi köpenyünket ahhoz, hogy valamit tovább szeressünk; — az életet, a jószágot, szeretetet és ezeknek millió színben játszó összességét.

És mégis ilyenkor vagyunk a leggyengébbek. Félünk, reszketünk és test-ruhánkban kuncogva menekülünk a viláosság, a fény, a hit felemelő ereje elől. Mert még csak ahhoz is gyengék vagyunk, hogy őszintén, legalább önmagunknak be is valljuk ezt.

Pedig annyi érzés erősti ilyenkor bennünket, melyek mind erőt adni törnek, hogy önmagunk felé emeljenek. Ilyenkor érezzük legtisztábban a megbocsájtás felemelő erejét, a szeretet kilengi határsait s már fájdalomba vegyül, gyilkos közönyünk is eloszlik és az érzőbb, emberibb ember csörgedez bennünk.

Miért nem tudunk tehát mégis erősek lenni? Vagy kell ez a gyengeség ahhoz, hogy olykor jók is tudjunk maradni?

Megrendült lélekkel kulcsolom imára kezemet, újból új élet forrását izlelem, de nyomasztón eszembe jut a tegnap, az élet fordulópontja, Solymosán Magda és parancsolólag világosodik értelmemben a Nagy Akarat: megállj! mert tusa-kodásodra, vágyaidra, zakatoló véredre ráhull a láthatatlan kéz és elpattan a hur. Vége a dalnak.

De miféle hurnak, miféle dala hagyott most itt bennünket? Fülembé cseng egy elköltözött Világ, magam előtt látom a tegnapnak még pazar színpompáját, amint utoljára

Aradváros vezetősége vérátömlesztéssel életre kelti az önbizalmat és a munkakedvet

Évek óta huzódó házhelyosztási ügy rendeződött végre a napokban, Vlad Alexandru tábornok, Aradváros főpolgármesterének eredményes közbenjárására. Még évekkkel ezelőtt történt, hogy felmerült az ötlet:

Arra érdemes volt frontharcosoknak, hadviselt embereknek házhelyet juttatnak és ezzel kipótolják a mulasztást, ami irányukban történt, amikor a törvény értelmében esz-közölt házhelyosztás alkalmával kimaradtak a kedvezményezettek névsorából.

A terv azonban csak terv maradt, sőt még akkor sem valószínűsíthető, amikor Aradváros vezetősége még az elmúlt évben határozatot hozott ebben az irányban. A jóváhagyás egyre később, a földosztás nem történhetett meg, holott városfejlesztési érdek lett volna a házhelyek kiadása, mert a feltételek szerint az új tulajdonosoknak öt éven belül be kell építtetniük a parcellákat, ellenkező esetben a tulajdonjog vissza száll a városra. A telkek nagyrésze pedig olyan helyen van, ahol igenis városfejlesztési érdek az építkezés előmozdítása és éppen ezért, különös tekintettel arra, hogy a kedvezményezettek névsorában csupa érdemes ember szerepel, Vlad Alexandru tábornok-főpolgármester most közbenjárt Temestartomány királyi helytartóságánál és a városi határozat sürgős jóváhagyását kérte. A közbenjárásnak meg is volt az eredménye és már meg is érkezett Aradra a helytartósági határozat, amelynek közhezvétele után most már megtörténik a határozat gyakorlati végrehajtása is.

Nem érvényesültek itt mellékszempontok, nem vettek figyelembe politikai érdekemet és esetleges szolgálókat, kizárólag az érdemesség elbírálása alapján történt meg a házhelyeknek részben ingyen, részben pedig jutányos áron történő adományozása.

Igy került a kedvezményezettek névsorába dr. Kelemen Gábor aradi ügyvéd is, akinek kisebbségi létére is elismerték jogát a város által nyújtott kedvezményben való részesedést illetően.

A kiosztott házhelyek egy része a Stefan cel Mare-téren, a most épülő inasotthon és a Penes Curcan-uca közötti szakaszon lévő városi tulajdont képező területből kerültek ki, ami azt jelenti, hogy a városnak ez a forgalmas helyen lévő ingatlankomplexuma rövidesen beépül. Egyrészt a város által meghatározott feltételek, másrészt pedig az a tény, hogy az új tulajdonosok kivétel nélkül olyan emberek, akik mindent elkövetnek majd, hogy saját telkükön saját házukban lak-

vonul el előttem.

Miféle hurnak, miféle dala szakadt most meg — kérdem?

Mert nem mindegy az, hogy önmagunk bozótját dédelgetjük, vagy virágokat ültettünk mások lelkébe!! Ha természetadta kincseinket csak befelé kamatoztatjuk, kincshalmazok vagyunk csupán, akiket önön lelkiismerete felébreszt, hogy napról-napra világosabban lássa kinzó jelentéktelenségét. Mert ha a nagy közösségért nem fáradozunk, nemcsak kifelé, de befelé is adósok maradunk.

Solymosán Magda azonban a nehezebbik felét választotta az életnek. És éppen itt csucsosodik jelentőségre az a harc, mely hibáival együtt is az életben különválaszt bennünket, hogy csak a halálban egyenlősítsen újra!

Ő megtalálta azt az utat, amelyen játszva kamatoztatta mindnyájunk lelkében örömét. A színpad deszkáiról uj és uj virágokat ültetett, dédelgette, szeretettel nevelte őket. És most az ő sirjára e bucsu percekben mindenki saját szívéből tépi a legszebb virágokat, az ő általa ültetett és öntözgetett szeretet virágait.

Mert ő a világot jelentő deszkákról nemcsak önmagát fejlesztette, hanem azt a közösséget is, melynek a nyelvén szívébe énekelte önmagát. Dalolva, nevetve, játszva oltotta a legszebb ágacskákat, táplálva ezáltal mindnyájunknak legdrágább kincsét: önmagunkba vetett hitét és erejét.

És most, amikor az erdélyi színjátszás é kritikus idejében az első sorok közül a legelejétől kell elválnunk, e bucsu pillanatokban, kedves, telihumoru egyéniséged, csattogó nevetésed, mindnyájunknak lelkében megrezdül, hogy újból tovább éljen, csengőn, tisztán, felejthetetlenül és mélyen, úgy ahogy annyiszor belopkodtad életünkbe.

Barátok, kollegák, ismerősök, akik közvetlen környezetben éltek, vagy akik csak hallottak és láttak, mind-mind, mindnyájunknak a lelkéből a legőszintébb és legfájóbb könnytör utat most feléd. Felzokog a lelkünk, mert annyi időn keresztül hiába reméltünk, hiába vártunk.

De e tiszta érzés világában önmagunk legjavára támaszkodva és Istenbe vetett hittel mégis megnyugszunk, mert az a tudattal válunk el Tőled, hogy — csak a viszontlátásra — bucsuzunk, felejthetetlen, drága kollegánk: Solymosán Magda.

HIRLAP

a legelterjedtebb magyar
kisebbségpolitikai napilap

A R A D

Str. Meşianu 1. — Telefon 97.

Magyar elterjedtségénél fogva a legeredményesebb hirdetési organum.

hassanak, biztosítják az építkezések gyors megkezdését, aminek fontosságát nem kell hangsúlyoznunk. Itt, a vasutról a városba vezető utvonalon szép villasor épül majd és ez lesz az első lépés ahhoz, hogy a városnak ez a része végre kiépüljön. Már nagyon sok szó esett arról, milyen kellemetlen benyomást tesz az Aradra érkező idegenekre a vasut környékének és a városba vezető utvonálnak rendezetlensége, a sok össze-vissza épült földszintes épület, meg a beépítetlen, gondozatlan feltelkek összevisszasága. Intézkedés azonban nem történt, hogy ez megváltozzék és a most keresztülvitt házhelyosztási akció az első komoly lépés a vasut környékének rendezésére.

Mindez pedig csak kiegészítő része az általános városrendészeti terveknek. Ezt mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy az ujonnan építendő színház is erre az utvonala épül, a Regele Ferdinand utnak arra a részére, ahol azelőtt a hetivásárok szekerei állottak. A Stefan cel Mare-téren építendő villanegyed, amit egészen bizonyosan más építkezések is követnek, hiszen tudjuk, mit jelent az, ha egy városrészben megindul az építkezés és fellendül az építkezési kedv, a Regele Ferdinand uton emelendő új, korszerű színházpalota, a rendőrségnek az üzletvezetőségi palotába való áthelyezése — íme, miképpen bontakozik ki a tervszerű városrendezés elközelüléseinek körvonala.

Különben a házhelyosztás során magánosoknak juttatott városi ingatlanok többi parcellái is olyan helyen fekszenek, ahol az építkezés valóban közhasznú vállalkozásnak számít. A volt AMTE-AMEFA pályát és környékét parcellázták, ami azt jelenti, hogy a szép fejlődésnek indult, de az utóbbi időben megakadt ugynevezett tisztviselőtelep számos új, szép villával gyarapszik majd, tehát a telep kiépítése terén új kezdeményezési szellem nyilvánul majd meg.

SOK

hirdetőnek szerzett sikert 27 év óta az „Ország-Világ” politikai, társadalmi, közgazdasági és művészeti riportlap, mely

KICSI

volt, amikor elindult s most már Ardeal és az utódállamok majdnem minden házában megtalálható. Igen

SOKRA

értékeli ma már a hirdetőközönség ezt a régi, közkedvelt, jól bevezetett riportlapot és ezért a hirdetők közül sok százra

MEGY

azoknak a száma, kik sikerrel hirdetnek az „Ország-Világ”-ban. Állandó hirdetőknak nagy kedvezmény!

A Lares országos repülősétára indította legmodernebb gépeit, hogy népszerűtse a légiközlekedést

Az aszfaltolvasztó, veritéksajtoló kánikula seholsem annyira elviselhetetlen, mint a nagy városokban, ahol az átforrósitott háztömbök, a rengeteg aszfaltfelület, a magas épületek között megrekkent levegő együtthatása nehezedik a városlakókra. Olvasztókemencééhez hasonlít a nagyváros hőség idején és csak természetes, hogy mindenki, aki csak teheti, menekül a körengetegből. Az ideai hőhullám például valóságos népvándorlást eredményezett Bucureștiben, amint azt a fővárosi lapok meg is irták. A hiradások beszámoltak arról, hogy

a közönség repülőgéppel menekült vidékre, valósággal megostromolták a baneasai repülőteret és a LARES légiforgalmi vállalat kénytelen volt külön gépeket beállítani, hogy a megnövekedett forgalmat lebonyolíthassa.

Mindezt pedig csak annak igazolására mondjuk el, hogy amit a repülőgépjáratok aradi vonatkozású csökkentésével kapcsolatosan legutóbb elmondottunk, mennyire valóságon alapult.

Ime a példa, hogy a közönség fokozott mértékben fordul a legkorszerűbb közlekedési lehetőség felé, amint annak előnyeire akár az ügyes propaganda, akár pedig egyéb, a fokozott népszerűsítési eljárást helyettesítő más körülmény adódik. București az a város, ahol a LARES leginkább gondolkodik a propagandára, ahol a repülőgépforgalom valóban eléggé élénk, mégis a kánikulának kellett bekövetkeznie annak igazolására, hogy ez a forgalom sokszorosra növelhető, hogy az érdeklődés fokozható. Mint ahogyan bebizonyítható lenne, hogy például Aradon, vagy a többi vidéki városokban sem a közönség idegenkedésén mulik az aránylag csekély forgalom, — ami ebben a városban azután a közlekedés sajnálatos korlátozását eredményezte, — hanem megfelelő népszerűsítéssel elérhető lenne az utaslétszám állandó emelkedése.

Nem akarunk tanácsokat adni, de végeredményében a LARES vezetősége elég példát láthat maga előtt. Az államvasut, ez a nélkülözhetetlen közlekedési intézmény szintén alkalmaz bizonyos népszerűsítési módszereket, vasuti kedvezményeket nyújt és időnként hétfégi utazási mérsékléssel, vagy más vonatkozású díjtételcsökkentéssel fokozza az utazási kedvet. De az egyéb példák egész sora tesz tanuságot amellet, hogy a reklám igenis hatásos és eredményes és hogy például Amerikában nem hiába költenek milliókat a népszerűsítésre, mert a befektetés ilyenmódon mindenkor megtérül. Természetes tehát, hogy a LARES-nak is kellene valamit tennie, hogy legtokéletesebb felszerelésű, kényelmes, gyors, tehát a korszerűség szempontjából kifogástalan gépeit megismertesse a közönséggel, hogy megkedveltesse a repülőközlekedést és ezzel fokozza a forgalmat. Mi a magunk részé-

ül valóban önzetlenül vetettük fel ennek szükségszerűségét és csak annak örülnénk, ha a repülőforgalomból Aradnak nem csak a korlátozás jutna ki, hanem meg kellene szaporítani az aradi járatokat. Mint ahogyan minden ténykedésünk és állásfoglalásunk kizárólag a város közérdekének szempontjain alapszik.

Lapzártakor kaptuk az értesítést kolozsvári tudósítónktól, hogy cikkeink eredményeképpen a **LARES**-társaság, a légiközlekedés népszerűsítésének céljából, **Lockheed Electra** tizszemélyes repülőgépeivel, amelyeket kitűnően képzett pilóták vezetnek, e hét végén tizenötperces repülősetautat rendez Kolozsvár fölött a közönségnek. A társaság előreláthatólag ezt a propagandát minden nagyobb városban bevzeti, hogy minél szélesebb körök használhassák ki és ismerjék meg a modern technikának ezt a ma már nélkülözhetetlen közlekedési eszközét.

A légi közlekedés üzleti vállalkozás, amelynek érdekében áldozatot kell hozni. Ezt nyilván jól tudják a **LARES** vezetői is, hiszen egészen bizonyos, hogy így is jelentős összegeket költenek propagandára. De

ki tudná jobban, hogy hol szükséges a népszerűsítés fokozása, ki tudná helyesebben megítélni, hogy mikor és milyen módon lenne fokozható valahol az érdeklődés, mint éppen a helyi sajtó,

amelynek felvilágosításait — nem beszélve a helyi közérdekről, ami szintén nem elhanyagolandó szempont —, csak örömmel fogadhatja minden kereskedelmi vállalkozás.

Viharzónába

kerültek a rosszfizető, kellemetlenkedő főbérlok

(Kolozsvár.) A városi „partájok” és a bérkaszárnnyák főbérlokői közül azok, akik vagy pontatlanul fizetik házbéreiket, vagy egyáltalán nem fizetnek házbért, bizonyára most szereznek tudomást arról, hogy milyen veszély fenyegette őket. Nem kevesebről volt szó, mint arról, hogy az erdélyi városok háztulajdonosai, különösen pedig a kolozsvári háztulajdonos urak, komolyan foglalkoztak azzal a tervvel, hogy

elkészítik a nemfizető, vagy veszekedő, kellemetlen lakók fekete albumát,

hogy kellő ovatosságot tanusithassanak lakásaik bérbeadásánál, ha az albumban szereplő lakók jelentkeznének lakásért.

A kolozsvári háztulajdonosok lépése általános feltűnést keltett és más városokban is akadtak háztulajdonosok, akik helyeselték a megbizhatatlan lakók fekete albumának elkészítését. Az erdélyi nagyvárosok háztulajdonosai élénk figyelemmel kísérték a kolozsvári háztulajdonos kollégák lépését, annál is inkább, mert Arad, Nagyvárad, Temesvár és a többi nagy erdélyi városok háztulajdonosai már régebben komolyan foglalkoztak a tervvel, hogy elkészítik a rosszul

kat is előkészítették, hogy az akció kezdeményezőinek rendelkezésére bocsájtsák. Ezekből az adatokból kitűnt, hogy **vannak olyan notórius nem-fizető adósok, akik félévenkint változtatják lakásukat és módot tudnak találni mindig arra, hogy kijátszák a háziurakat. Emlegettek néhány közismert nemfizető lakót, akik nemcsak házbérel maradtak adósok, hanem csak azzal a feltétellel költöztek el lakásukból, hogy a háziurak viselik a költözéskor költségeit is.**

Arról is sok szó esett háztulajdonosi körökben, hogy vannak lakók, akik az egész ház nyugalalmát feldulják örökös perlekedésükkel és kellemetlenkedésükkel. Ezért aztán gyakran a legjobban fizető lakók mondták fel a lakásokat.

A mozgalom hívei azonban alaposan lehültek az akciónak eredménye folytán. Kiderült ugyanis, hogy

a háztulajdonosok nem voltak hajlandók bejelenteni nemfizető lakóikat.

Ennek két oka van: a háztulajdonosok féltek, hogy ezek a lakók nem fognak lakást kapni és így csak hónapok múlva szabadulhatnak meg tőlük. A másik ok pedig az, hogy a megbélyegzett lakók megszégyenítés és hitelrontás címén polgári és bünvádi pert indíthatnak ellenük. Így a kísérlet nyomán egyelőre elsimultak a viharfellegek, a rosszul fizető és veszedelmes természetű partájok feje felől. Kutba esett a nemfizető lakók fekete albumjának terve.

Nem fantás, de érdekes . . .

Néhány nap előtt apróhirdetés jelent meg a napilapokban, hogy egyik országos utazási vállalat aradi menetjegyirodája fiatal tisztviselőt keres belépésre. Az apróhirdetéssel kapcsolatosan sok szó esett arról a változásról, amely az aradi menetjegyiroda vezetését új tisztviselő felvételére készítette, aminek oka a tisztviselők között történt érdekes változás. Két esztendővel ezelőtt történt, hogy a menetjegyiroda új tisztviselőt vett fel, egy azelőtt Aradmegyében működő, később Aradra költözött fiatal vállalkozó személyében, aki az üzleti ügyek kedvezőtlen alakulása következtében az önálló munkakört az alkalmazotti fizetéssel cserélte fel. Aránylag kis fizetéssel lépett a menetjegyiroda szolgálatába a volt vállalkozó, de rövidesen kiderült, hogy nagyon használható és munkakörét teljes megalégedésre tölti be. Fizetése és mellékjövedelme szépen emelkedett és általában az volt a helyzet, hogy a vállalat minden vonatkozásban kitűnően hasznosította alkalmazottjának munkakészségét és képességeit. Ha vidéki helyettesítésekről volt szó, a központ az Aradhoz közelálló városokba a volt vállalatkozót küldte ki s ezeken az ideiglenes állomáshelyeken is kitűnően megáll-

ta helyét. Éppen ezért feltűnést keltett érdekelt körökben, amikor a közelmúltban híre járt, hogy a menetjegyiroda rövid uton felmondott tisztviselőjének, aki már ki is lépett állásából. Mivel a tisztviselő élénk társadalmi életet él a városban, sokat beszéltek távozásáról és rövidesen azt is tudta mindenki, hogy a felmondás indokául azt hozták fel, hogy a volt vállalkozó

nem volt elég előzékeny a felekkel

és ezért kellett állásából leváltani.

Az állásától megvált tisztviselő nem is titkolja barátai előtt, hogy a vállalat felmondólevele valóban ezt az indoklást tartalmazza, amit a maga részéről annyira érthetetlennek és indokolatlannak tart, hogy — amint ismerőseinek kijelentette —,

kártérítési pert indit volt munkaadói ellen.

A tisztviselő szerint szó sem lehet arról, mintha az ügyfelek panaszai miatt mondták volna fel állását, hanem erre egyéb, személyi indok szolgált alapul. Éppen ezért ügyvédje utján

háromszázezer lei erejéig perli a céget,

mégpedig kétszázezer lei megítélését kéri a levélben felhozott indoklás miatt erkölcsi kártérítés címén, míg további százezer leit anyagi kártalanítás címen kíván megítéltetni. Kijelentette, hogy akár kétszáz tanut is felvonultat, akik egyöntetűen vallják, hogy velük, mint a vállalat ügyfeleivel, soha sem volt udvariatlan, sőt ellenkezőleg, mindenkor és mindenben a legelőzékenyebben állott rendelkezésükre.

Jogász körökben nagy érdeklődéssel tekintenek az érdekes alkalmazott-per elé, mert nagyon érdekes, vajjon a bíróság hajlandó-e elfogadni negatívumnak a bizonyítását. Ugyanis az, hogy valaki **nem** volt udvariatlan, nagyon nehezen igazolható, ezekkel szemben **nem** volt udvariatlan a volt tisztviselője, de másokkal szemben igenis úgy járt el, hogy azt a cég jogosan kifogásolhatta. Ennek igazolására egészen bizonyosan szintén akadnak majd tanuk, mert a vállalat minden bizonnyal gondoskodik a maga álláspontjának igazolásáról.

Azt beszélnek különben, hogy a felmondásra valóban egy udvariatlansági gesztus szolgáltatott okot, de ez a megnyilatkozás nem üzletféllel, hanem a menetjegyiroda legrégebbi tisztviselőjével, egy hölgygel szemben történt. Allítólag a tisztviselő ezzel a kollégájával szólalkozott össze és a kipróbát, kitűnő tisztviselőnő, akit a felek és felettesei egyaránt nagyrabecsülnek, panaszt tett a sértés miatt. Ennek következménye volt a felmondó levél, ami most majd a bíróságot foglalkoztatja és az igazság mérlegén mérik le, vajjon mennyiben jogosult az állásából eltávolított tisztviselő több, mint negyedmillió leies kártérítési követelése . . .

B É L Y E G Z Ó K E T

olcsón, jól és
azonnal készít

Stampa

bélyeggyár, Arad,
Str. Eminescu 12.

Megdrágult a vonat, csökkent az utasok száma

Ezekben a nyugtalansággal telített időkben, amikor az olvasó ideges bizonytalansággal veszi kézbe az ujságot, mert nem tudja, milyen kellemetlen meglepetést tartalmaznak a nyomtatott sorok, jóleső érzéssel olvasunk egy közleményt, hogy ismét alkalmi, egynevezett olcsó vonat indul Budapestre. Az utazásnak ezzel a lehetőségével megkönnyítik a külföldre utazást, hozzásegítik a közönség egy részét ahhoz, hogy utazzék és általában átkelőhelyet biztosítanak azon a széles folyón, amely a formaságok és megkötések, egyre növekvő költségek és egyéb nehézségek mindinkább csak kevesek számára áthátható akadályával veszi körül a helyhez kötött kisemberek életét.

Mindenkor azt a felfogást vallottuk és hirdettük, hogy az ilyen, országhatáron tulra irányuló utazási lehetőségek nem elgáncsolandó kezdeményezések, sőt. Azzal, hogy a két szomszédország lakossága számára megkönnyítik az utazást, csak jó hangulatot keltenek, mint ahogyan az is határozottan nem elhanyagolandó szempont, hogy a megismerés csak mindennemű feszültség enyhüléséhez vezet.

Jöjjenek és menjenek a szomszédországok polgárai a határokon keresztül és ismerjék meg itt is, ott is az életkörülményeket, jöjjenek és menjenek a rokonok, akik csak meglepéssel veszik tudomásul az ilyen alkalmak biztosítását.

De, amikor örömmel állapítjuk meg magát a tényt, hogy ismét alkalmi vonat indul Budapestre, ugyanakkor **nem hallgathatjuk el meglepetésünket azért, hogy ezek a megkönnyített feltételek mellett történő utazások egyre drágábbak lesznek, hogy az utazás költségei ugyszólván utazásról utazásra emelkednek. Először 1180 leire drágult ez az alkalmi utazás, most pedig mindenki csodálkozására már 1800 leit kell fizetniök a résztvevőknek. Hétszáz leies áremelkedés akkor, amikor a viteldijak tekintetében nem tapasztalható ez a szinte értelmetlen drágulás, amit látszólag más körülmények sem tesznek indokolttá.**

Nem tudjuk, mi az oka az utlevélnélküli budapesti utazások megdrágulásának, nem kutatjuk a vállalkozók szempontjait, csupán leszögezzük a véleményt, ami különben nemcsak a magunk megállapítása, hogy

az 1800 lei már távolról sem „olcsó utazási lehetőség“.

Pedig ezeket a vonatokat igenis, éppen azok veszik igénybe

és azok számára is engedélyezik, akik nem engedhetik meg maguknak a rendes utelvél kiváltásának költségeit, akik olcsón szeretnének utazni és akiket lassanként kizárnak az állandó áremeléssel a kedvezményből, holott tudtunkkal általában nem az az üzleti vállalkozásoknál a mértékadó irányelv, hogy minél több érdeklődőt idegenítsenek el.

Akár okkal, akár ok nélkül történik ez a sorozatos drágítás, a közönség érdekében helyénvaló lenne, ha az olcsó utazási lehetőségek eredeti jellegét visszaadnák és leszállítanák a viteldíjat, amit a közönségnek éppen az a rétege nem tud megfizetni, amelynek érdeklődésére az egész vállalkozás épült és amely érdeklődés most a minimumra csökkent.

Egy lapca

BCU Cluj / Central University Library Cluj

fizessen elő.

De az az egy :

jó legyen!

Beszélik hogy...

legalábbis egyelőre, bucsut mondhatunk a kánikulának. A hóhullám megtorpant, visszavonult és mi boldogan fellelegezve állapíthatjuk meg: jobban ránk nehezedett ez a néhány fullasztó nap, mint a világgpolitika minden fordulata. Igen, az emberek általában fellelegzenek, hűsülnek a megenyhült levegőben, de nem mindenki boldog, hogy elmúlt a hóhullám. Ellenkezőleg. Sokan vették volna szívesen, ha még mondjuk úgy decemberig, januárig kitolódik az idény. Mert a kánikulának is, mint mindennek a világon, meg van a maga idénykonjunkturája, amiből bizony sokan élnek és tartalékolnak kitartást azokra az időkre, amikor mások számára kőszönt be a „jó idő”. A fagyaltosok, a szódavízesek, a nyári vendéglősök, egyezőval az összes alkalmi üzletek vállalkozói arattak és bizony, valljuk csak be őszintén, alaposan kihasználták a lehetőségeket. Megállapítható, hogy a kánikulás napokban kevesebb volt a szódavízben a szénsav, mint máskor, kisebbek a fagyaltadagok, a jégkiszolgálással is sok baj volt, ami pedig a nyári helyiségek ár- és minőség viszonyait, a kiszolgálás bonyodalmaival illeti, jobb nem beszélni.

Persze az aradi strand is állandóan zsufolva volt. Bizony, ilyenkor kánikula idején, tudjuk csak igazán értékelni, hogy mit jelent számunkra ez a nagyszerű üdülési lehetőség, ez a Maros folyó, amely azonban nem csak enyhülést hoz, de szomorú tragédiák egész sorát zúdítja családokra. Tömegeivel árasztották el a strandon kívül is a folyót a melegtől szinte szenvedő emberek és a vízbefulladások tömege figyelmeztet arra, hogy milyen nagy mulasztás történt eddig a multban, amikor — egyéb gazdasági vonatkozásoktól eltekintve, — elmulasztották a Maros szabályozását. Ez a szélsőséges folyó kiismerhetetlen és veszedelmes, különösen a meggondolatlan játékoskedvű fiatalság számára. A virtuskodó kis inas és a szegény népzeneész két kis gyermeke, akik összeölelkezve tüntek el a folyó hullámai között, szomorú memento arra, hogy a nyárnak nemcsak örömei vannak.

A kánikulás napokban igen sokan keresték fel a ragyogóan tiszta, kellemes Simay-féle uszodát és napozót is. Erre a népszerű intézményre valóban büszke lehet városunk közönsége.

Most azután ugylátszik vége a konjunkturának, vége az idényvállalkozások nagy aratásának, bár egészen bizonyos, hogy néhány napon belül felmelegszik ismét az idő. Most azonban a vállalkozók aggódva szemlélik az eget és vizsgálják a hőmérőt, mert az időjárás-jelölő adott az őszből, amikor is elapadnak majd a fagyaltos dézsák, csökken a limonádék, málnaszörpök és egyéb hűsítők megszámlálhatat-

lan pohárnyi mennyisége, amikor az uszómeister otthagyja az uszodát. És új, a következő idény talajában gyökerező vállalkozások számára nyílnak lehetőségek.

Dehát, így van ez rendjén. Mert utóvégre, ugy-e, a fa-kereskedőknek, a simestereknek és nem utolsó sorban az aszpirinadagokat, izzasztókat és egyéb náthaelleni gyógyszereket mérő patikáknak is élniök kell valamiből? . . .

Jaj az a telefon!

(Nagyvárad.) Önagysága új szobalányt fogadott fel két-szoba-hallos, összkomfortos garszónlakásába.

Mindenekelőtt a telefon helyes kezelésére oktatta ki a szobalányt.

— Az a legfontosabb — magyarázta neki —, hogy ha valaki telefonon keres, ne mondja meg az illetőnek azonnal, hogy itthon vagyok, mert jegyezze meg, hogy én nem vagyok itthon mindenkinek. Csak annak vagyok itthon, akinek akarok. Ha tehát valaki keres, akkor előbb kérdezze meg, hogy ki beszél, aztán mondja a telefonba:

— **Rögtön megnézem, hogy önagysága hazajött-e már?**

A szobalány gondosan megjegyezte a hajszálpontos utasítást és napról-napra pontosan úgy járt el, ahogy a nagy-sága meghagyta neki.

Teltek, multak a hetek. Önagysága megismerkedett egy gazdag gyáros egyetlen fiával, aki fülig belészeretett. A szerelem vége az lett, hogy a gyároscsemete megkérte önagysága kezét.

Talán mondanunk se kell, hogy önagysága igent mondott. Igent mondott bizony és nosza, sürgősen új életet kezdett. Az éjszakai dáridozások, hajnalig tartó mulatozások és kapunyitás utáni hazatérések elmaradtak.

Önagysága még a legpolgáribb hölgyön is tultett szolid-ság tekintetében, hogy vőlegényét megfőzze és meggyőzze őt arról, hogy szolid feleség lesz belőle. A város legvisszavonultabb hölgye lett önagysága. Aludttelej vacsorázott és fél tizkor aludni ment.

Egyik szombaton megbeszélte vőlegényével, hogy vasárnap reggel kilenckor autókirándulásra mennek.

Vasárnap reggel fél kilenckor a vőlegény felhívta telefonon önagysága lakását, hogy megkérdezze, jöhet-e már az autóval. A szobalány ment a telefonhoz.

— Kérem önagyságát a telefonhoz — mondta a szobalánynak, aki utasításhoz hiven előbb megkérdezte, hogy ki beszél, azután így szólt:

— **Rögtön megnézem, hogy önagysága hazajött-e már?**

A vőlegény lecsapta a kagylót és még aznap felbontotta az eljegyzést.

Békés megoldást nyert egy krokodil miatt kirobbant nemzetközi bonyodalom

A mamaiai homokpad szenzációja kétségtelenül az a nemzetközi incidens, amely két hölgy között tört ki.

Az incidens első számú szereplője Matsui kisasszony, egy ötvencentiméteres japán, koromfeketehaju, dobostortaszinű hölgy, akinek váratlan konfliktusa támadt Silvia kisasszonnyal, aki nemzetiségére nézve román, hajszone angyalszőke, s a testmagassága körülbelül megegyezik Matsui kisasszony magasságával.

Az incidens egy százalékos gummikrokodil körül tört ki.
Ez eredetileg Matsui kisasszony jogos tulajdona volt.

Silvia kisasszony barátságba keveredett japán kartársnőjével. Ez a barátság úgy értendő, hogy Silvia és Matsui kisasszonyok reggeltől estig hemperegtek a homokban az elkerített gyerektocsogóban. Matsui kisasszony japánul közölte véleményét a világ ügyeiről, Silvia kisasszony románul, de azért megértették egymást a gyereklélek tökéletes supereszperantó világnyelvén.

Minden a legnagyobb rendben volt, amíg Silvia kisasszony egy napon meg nem feledkezett a magántulajdon elvéről s minden előzetes megbeszeles nélkül hona alá fogta a krokodilt, —

„Most már az enyém!”

Matsui kisasszony a veszteség fölött érzett fájdalomát nem fejezte ki az európai gyerekkörökben divatos bögéssel. Csak néma fájdalommal nézett az elrabolt gummijószág után. Tagadhatatlan, hogy néhány könnyesepp megcsillant mandula szemei sarkában, de

titkolta szomorúságát, mint az Nippon lányához illik.

Végül meggondolta magát és elszaladt a papához panaszkodni.

Közben Silvia szülei is észrevették csemetéjük zsámányolását és zavartan vitték vissza a krokodilt a japán családnak.

Ekkor jött a meglepetés:

A japán papa sugott valamit Matsui kisasszonynak. Matsui kisasszony mosolygva odalépett Silvia elé és

átnyújtotta neki bók kíséretében a krokodilt.

Japán papa is meghajolt és udvarias francia töréssel közölte Silviáékkal, hogy mindnyájuknak őszinte boldogságára szolgál, ha

a rendkívül bájos és jólnevelt román kisasszony elfogadja ezt a jelentéktelen ajándékot kis barátnőjétől, akit társaságával kitüntetett.

Matsui kisasszony meghajolt és mandulavágásu szemei-

meinek könnyszivárványán keresztül édesen rámosolygott a gummikrokodil új tulajdonosára.

VIGYÁZAT, ITT „ERŐS HÖLGYEK ÜDÜLNEK

Egy apró kis mannaiai üdülőhely strandjának kapuján egyszerű, kézzel írott tábla függ az alábbi felirással:

Erős hölgyek órája d. e. 9—11

A táblát éppen az erős hölgyek órájában fedeztük fel. Vakmerően bepillantottunk a strand területére, ahol az erős hölgyek zárt társaságban élvezték a tenger ringató légységát. A társaság azokból a hölgyekből került ki, akiket az áruházak fehérenemű osztályán diszkrét utmutatással irányítanak arra a rejtelmes osztályra, ahol kimondottan az „erős“ hölgyek szükséges cikkeit árulják. A hölgyek egymás meghitt társaságában vidáman csiripeltek. Nem zavarta őket, mint másutt, nádszálkarcsu, levélbélyeg fürdőruhás társnőik kísérteties konkurrenciája.

— Kérem szépen — világosított fel a fürdő titkára —, a mi üdülönket három éve alapították, de sehogy se akart megindulni. Senki sem építkezett, a reklámra alig tudtunk költeni. Szóval az üdülönk a legforróbb, legforgalmasabb főidényben is úgy pangott, mint egy kiszopott hordó. Akkor támadt az a korszakalkotó ötletünk, hogy

erős hölgyek számára külön fürdőórát írjunk ki.

Azóta minden remekül megy. Törzsközönségünk bennünket hisz a világ legudvariasabb fürdővizetőinek, rajonganak értünk, uram, és — tele vagyunk ...

Kis szünet.

— ... erős hölgyekkel.

— Szóval más vendég nincs is?

— Nincs, kérem szépen.

— Akkor minek kell külön órát tartani az erős hölgyeknek?

— Trükk az egész, uram. Ha mindig szabad lenne nekik fürdeni, akkor nem éreznék az elszigetelést és elmennének máshová, ahol nem ilyen figyelemesek hozzájuk. Tessék elhinni, ez a tábla ugy elkápráztatja őket, nem is gondolnak arra, hogy más vendégünk nincsen.

Ardeal legfrisebb hirt közli az 52 éves

Aradi Közlöny

Fixessen elő az

ARADI-KÖZLÖNY-re

Hirdessen az

ARADI-KÖZLÖNY-ben

Viorica,

az öt éves családfentartó

Bukarest. A hőmérő negyven fok fölé emelkedett. Nem csoda, ha nyüzsgő embertömegek lepték el a hős és árnyékos bukaresti parkokat. A Cismigiu és a Parcul Carol sétányait elárasztották az embertömegek, a hat napon keresztül robotoló munkás; letelepszik mindenki a maga leterített plédjére és jókat huz a többrendbeli söröskorsókból.

Hirtelen pergő dobszó vág vele az emberi zsongásba. Egyszerre egy égőszemű, négy-öt éves kislány, meg egy nála alig valamivel nagyobb fiu kerül valahonnan elő. A barnára sült, mezitlábás kislány vékonyka testén fehér selyem balerinaruha „feszül”. Izmos kis kezével maga után huzza a fiut. Fürgén körültekint, kiválasztja ahol a legtöbb ember van, ott leterit egy viseltes pokrócot és a két gyerek szó nélkül munkához lát.

Izmos gyerekkarjuk megfeszül a levegőben, ahogy sorra bemutatják akrobatikus számaikat.

**Két kis ázott, kócos veréb küzd az emberek közönyével,
a kenyérért.**

Nekivörösödye, feszülő inakkal szaltóznak, cigánykerekeznek Pillanatok alatt tömeg veszi körül és hull a pénz a fiu kalapjába. Komoly, családapák a maguk gyerekére gondolnak; cukorral etetik, becézik a két maszatos kis művészt.

Ekkora már az édesapjuk is előkerül. Beszélgetni kezdek az öreggel.

— Nehéz ez a mi életünk, kérem — mondja. — Tíz esztendő t katonáskodtam egyhuzamban, a háborut végigküzdöttem, Galiciában megsebesültem; megrokkanva kerültem vissza. Hat gyerekem van, öt fiu, egy lány, ez a kis Viorica itt, — mutat a szurtos kis művésznőre —, belőlük élek. Faluról falura járunk egy ócska kocsin, én tanítom a gyerekeket, ellátom az állatokat, szolgáltatom a zenét, a feleségem főz, mos, dolgozik ránk nyolcunkra —, mégis éppen hogy csak élünk.

— A kocsink az otthonunk, olyanok vagyunk, mint a csiga, — hátunkon a házunk! Mind a hat gyerekem másik faluban született, a legkisebb meg a kocsiban, az országoton! Viorica — mutat a csillogószemű, öt éves kislányra — a fő kenyérkeresőnk. Nagyon tehetséges, többet tud már most, mind az öt fiunál. Egy földesur kitanította volna, ha oda tudnám adni balettbe. De nem lehet, — nélküle éhenhalnánk. Szegénykéből soha sem lesz nagy művésznő, éhenkórász falusi komédiás marad ő is, mint én voltam.

Tele van keserőséggel a papa hangja, ahogy a család üdvöskéjéről beszél. És Viorica, a kis családfentartó, ötesztendő kis életével fürgén ugrál mellette.

A dobpergés távolódik, majd egészen elhal.

AZ ISTENNŐ

(Temesvár.) Az asszony házasságának második napján csupa félelem volt, mert az ura az első nap ilyeneket mondott neki:

**az istennőm vagy és én térdenállva imádlak és áldozok
majd neked.**

Ezekre a szavakra gondolt az asszony, de nem tudta, mi a teendője és hogyan kell viselkednie egy istennőnek, mert sosem volt még istennő és attól tartott, hogy nem tudja betölteni az ura mellett ezt a szerepet. Remegve főzte meg az ebédet, aztán megterített. Délben hazajött az ura, asztalhoz ült és az asszony tálnai kezdett.

— Fiacskám — mondotta a férj —, kaphatnék egy kis sót?

Az asszony kirohant a konyhába és a férje elé tette a sótartót. Másnap a vacsoránál szólalt meg a férj:

— Szivecském, elfelejtett szalvétát adni.

Az asszony abbahagyta a vacsorát, a szekrényhez futott és egy vadonatúj asztalkendőt adott az urának. Egy hét mulva öltözködés közben kiment a férj a konyhába, ahol az asszony a reggelit készítette el.

— Angyalkám, kérek egy tiszta gallért. Cluj

Az asszony abbahagyta a kávéfőzést és bevitt egy tiszta gallért az urának. Hat hét mulva így szólt a feleségéhez:

— Gyermeke, ha bemegy a városba, hozzon nekem borotvaszappant, de utközben beszélhet a suszterhez, hogy küldje már haza a cipőmet . . . Talán maga is hazahozhatná, ha már megsarkalta.

Az istennő hozott borotvaszappant és hazahurcolta a megsarkalt cipőket. Három hónap mulva megsimogatta az asszonyt és mosolyogva kérlelte:

— Tündérem, nem vasálná ki a nadrágomat?

Az asszony elámult. Arra gondolt, hogyha ilyen egy istennő, milyen lehet egy cselédleány? A férj észrevette, hogy az asszony arca elváltozott. Megkérdezte:

— Talán nem jól érzi magát?

Szomoruan felelt az asszony:

— Cselédnek jól érzem magam, de istennőnek! . . .

— Mi az, hogy istennőnek?

— Hát nem emlékszik már, hogy három hónap előtt azt mondta: hogy én vagyok az istennője?

— Igen, igen emlékszem . . .

— És most kiszolgáltatta magát velem.

A férj kihuzta magát.

— No és? . . . Talán nem vagyok méltó arra, hogy egy istennő kiszolgáljon.

Ország - Világ

(ERDÉLYI ÉLET)
GELLER ÖDÖN

társadalmi, művészeti és irodalmi országos riportlapja.

(Bejegyezve: Trib. Arad, Secția III-a Con.
Dos. Nr. Pres. 8./1938/2.)

Lapunk kizárólag előfizetés útján kapható.

Előfizetés egy evre: pénzügyintézeteknek, vállalatoknak, nagykereskedőknek, kávéházaknak és külföldre 120C, magánosoknak 1000, köztisztviselőknek és nyugdíjasoknak 600 lei. Hirdetési árszabályzatunk a sajtó és propagandaügyi alminisztérium hirdetési igazgatósága által van megállapítva.

ARDEALI SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: ARAD,
Bulevardul Regele Ferdinand 19. Telefon: 15—25.

Szerkesztőségi órák: d. e. 8—12-ig, d. u. 4—6-ig.

Nyomda: „Phönix”, Arad, Piața Plevnei 2. Telefon: 16—39.

Pénzfelvetelre — pecséttel ellátott hivatalos nyugta ellenében — csak fényképes igazolványal rendelkező kiadóhivatali megbízottak vannak feljogosítva!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Semmi kifogásunk sincs az ellen, ha laptársaink átveszik eredeti cikkeinket, de csakis lapunk vagy cikkíróink megnevezésével!

— ÉJJEL-NAPPAL szívesen dolgozunk a közönségért, — dolgozzék a közönség is velünk. Minden közérdekű közleménynek helyet adunk, — minden igaz sort továbbítunk. Ne sajnálja senki a idejét: önmagának és embertársainak használ, ha nem hallgatja el mondanivalóját! Az „Ország-Világ” huszonnyolc év óta tántoríthatatlanul állja a helyét, — mindig és mindenütt a közönségért a közönjéggel!

— „PHÖNIX”-NYOMDA, Arad, Piața Plevnei Nr. 2. Telefon 16—39. Ajánlkozik mindenféle könyvnyomdai uton előállítható munka izléses és pontos elkészítésére a legrövidebb időn belül, versenyképes áráért. Könyvek, folyóiratok, ujságok, hivatalos, iskolai és egyházi nyomtatványok, árjegyzékek, falragaszok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, gyászlapok, ipari, kereskedelmi, gazdasági és pénzügyintézeti nyomtatványok, körlevelek, üzleti értesítések, borítékok, levélpapírok, számla- és megrendelőkönyvek, felszólító levelek, levelezőlapok készítése bármely szöveggel a legizlésesebb kiállításban. Kérjen árajánlatot!

**EGÉSZEN
RÖVIDEN:**

az

Ország-Világ

a legjobb,

a legrégebb,

a legmagyarabb,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

a legérdekesebb,

a legmegbízhatóbb

romániai magyar-

nyelvű riportlap.

Olvassa és terjessze!